

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula XIII. A privatione ad habitum non datur regressus

urn:nbn:de:bsz:31-102400

tionis respectu albi, & frigidum respectu calidi, sed non album respectu nigri, nec calidum respectu frigidi. Et ita explicat Soneinas. XII. Met. g. IV. & videtur esse ad mentem Commentatoris, qui cit. L. X. Met. com. 15. dicit, omnia contraria opponuntur secundum privationem & habitum, quia uni contrariorum accidit, ut sit perfectio- nis privatio: Et II. Phys. com. 1. sic air: Forma dicitur duobus modis: dicitur enim de perfectionis inesse, quibus non adjungitur aliqua privatio, sicut albedo est forma, cum quâ non adjungitur privatio omnino, & dicitur de formis diminutis inesse, cum quibus adjungitur aliqua privatio, sicut nigredo est forma, cui adjungitur privatio albedinis.

REGULA XIII.

Privatione ad habitum non datur regressus.

I. Facit Aristoteles cap. X. Categ. § 20. discrimen inter contraria & privativè opposita, quod nimirum contraria inter se invicem mutari possunt, nisi alterum in sit per naturam, (possibile enim est, candidum fieri nigrum, & vicissim nigrum candidum; ex probò pravum, & vicissim ex pravò probum) at in privatione & habitu, inquit, impossibile est, fieri ad invicem mutationem, ex habitu enim in privationem mutatio fit, sed à privatione in habitum impossibile est. Hinc extat illud proloquium, quod Peripatetici crebris usurpant

panfermo
datur reg
II. Quo
datur mut
absolute co
privatione
chim ex fer
lis, nascitu
tur mutati
regressus,
constat, n
lis, quod g
quest. XIX
ctur fieri
do habitus
ter, & pos
regredi en
quis fuit.
igit, sed
tione ad h
onem, qu
ipse I. Ph
& termin
formæ p
III. U
formam
quo, que
malis: al
corrupte

pectu calidi, datur regressus.

XII. Metaph. II. Quod si hoc, à privatione ad habitum non datur mutatio, quibus verbis Aristoteles utitur, absolutè consideretur, latius patet quàm illud: *A privatione ad habitum non datur regressus.* Nam cum ex semine, in quò est privatio formæ animalis, nascitur animal, à privatione ad habitum datur mutatio, quæ mutatio tamen non potest dici regressus, imprimis si materia illa, ex quâ semen constat, nunquàm antea fuerit sub formâ animalis, quod generatur. Unde Soncinas X. Metaph. quest. XIX. propriè loquendò, ait, *de regressu, sic dicitur fieri regressus à privatione ad habitum, quare ad habitum primò fuit in subjecto. & postea abjicitur, & postea iterum advenit in idem subjectum: regredi enim est venire ad locum, in quo prius alio quis fuit.* Non tamen ita latè Aristoteles id intelligit, sed videtur nihil aliud velle, quàm à privatione ad habitum, qui præcessit, non fieri mutationem, quod idè est, ac non fieri regressum. Nam ipse I. Phys. privationem esse statuit principium, & terminum à quò generationis, & ex materiâ formæ privationem habente rem generari.

III. Unde cum duplex sit privatio, una, que formam præcedit, & est terminus generationis à quo, quomodo in semine est privatio formæ animalis; altera, que formam sequitur, & est terminus corruptionis ad quem, de posteriori privatione acci-

cupiendum est, cum dicitur, à privatione in habitum non esse mutationem, non de priori. Quatenus enim ex semine, in quò est privati precedens formam animalis, animal fieri potest, rectè dicitur, ex non animali fieri animal. Sed ex mortuò animali, quâ locutione significatur privatio sequens formam, non potest fieri animal naturaliter. Quam doctrinâ, ejusq; usum leges apud Cornelium Martini de *Analysi Logicâ Lib. II. Cap. X.*

IV. Sed omninò videtur à privatione sequente formam ad habitum mutatione atq; ita regressum dari. Nam à somnò datur regressus ad vigilias, à tenebris ad lucem, & ex aëre fit aqua.

V. Pro explicatione Regulæ Toletus in *tit. cap. X. Categ.* nonnullas proponit distinctiones, I. Duplex potest considerari regressus, alter ad idem numerò, ut idem numerò prorsus redeat, quod antea fuit. Alter ad idem specie, ut quando aliquis aeger sanatur, restituitur ei eadem sanitas, non quidem numerò, sed specie. II. Regressus iste ad idem specie est duplex, *Mediatus & immediatus.* Immediatus est, cum absque interveniente aliâ aliquâ mutatione illud, quod aut corruptum aut omissum est, redit: ut si aër versus fuerit in aquam, & ex aquâ rursus absque ulla alia mutatione fiat aër. Mediatus est, quando non una mutatione, sed pluribus intervenientibus, illud regeneratur aut restituitur. III. Privatio est duplex: Quædam tollit solum actum, ut somnus, qui

qui aufert solum
tenebræ, quod
potentiam
videndi privati
etiam huic

VI. Hic
nullas con
ad idem nu
licet est imp
giscitur, &
flus ille vi
quò videb
raliter: n
numero re
os resuscit
erimus id

VII. II
tus) ad i
tantum, e
Eres est
tenebris.

IX: I
privatio
est imposs
sit potent
perabit,
quod vo
sui imme
fieri, ut p

qui

qui aufert solum actum videndi, non potentiam; tenebræ, quæ lumen. Quædã non solum actum, sed potentiam tollit, ut cæcitas, quæ non solum actu videndi privat, sed & potentiã: quam distinctione etiam huic Regulæ adhibet Zimara *propof. CII.*

VI. Hisce præmissis Toletus constituit nonnullas conclusiones, quarum I. est: *Regressus ad idem numero à quacunque privatione naturaliter est impossibilis.* V.g. quando dormiens expergitur, & ex non videndi actu fit videns actu, actus ille videndi non est numerò idem cum illò, quò videbat ante somnum. Dicitur autem *naturaliter*: nam supernaturaliter potest Deus idem numerò restituere, imò restituit, quando mortuos resuscitavit, & nos in resurrectione post mortem erimus idem numerò homines, qui nunc sumus.

VII. II. Conclusio: *Regressus (etiam immediatus) ad idem specie à privatione tollente actum tantum, est possibilis, scilicet etiam per naturam.* Etres est clara, ut probant exempla de somnò & tenebris.

VIII. III. Conclusio: *Regressus immediatus ex privatione tollente potentiam etiam ad idem specie est impossibilis, nimirum per naturam.* Ut qui amisit potentiam videndi, naturaliter eam non recuperabit, & cadaver non fiet homo. Atq; hoc est, quod voluit Aristoteles. Dicitur autem: *regressus immediatus*, quia mediatè potest regressus ille fieri, ut patet in acetò, ex quò, si priùs in aquam abie-

abierit, denuò fit vinum. Ita ex cadavere potest redire animal, quando cadaver putrescit, & id in terram mutatur, ex terrâ illâ generantur gramina, quibus si bos vescatur, generatur ex iis sanguis & semen, ex quibus generatur animal. Testatur hoc Aristoteles *II. X. Met. c. V.* cum dicit: *At plane quaecunque hoc pacto mutua[m] habent mutationem, in materiã redeant oportet: veluti si ex mortuo animal oriri deberet, primũ in materiã regressio fiat necesse est: deinde hoc pacto animal gignatur, & acetum in aquam mutatur, deinde fit vinum.*

IX. Sed videtur híc ob stare exemplum §. V. adductum, quod si aër versus fuerit in aquam, aër immediatè ex aquã redire potest. Respondet Toletus, illam privationem, cum aqua in aërem vertitur, formæ aquæ esse tantum actus, cum etiam materia elementorum sit in potentiã proximã ad quamlibet formam elementi.

X. Verùm Connimbricenses in *Comm. c. X. Categ. quest. unica art. V.* hanc explicationem Toleti imperfectionis accusant, propterea, quod à calvitie ad esse comatum non detur regressus, nec ei, qui edentulus est, dentes renascantur, quibus exemplis utitur ipse Philosophus: At comatum & dentatum esse, actus important, quibus privat calvitie, & carentia dentium.

XI. Quare ipsi Connimbricenses aliã utuntur responsione, quam dicunt esse Lovaniensium, *Lovanienses, inquirunt cum ex alterã parte vide-*

ant;

ant, à quibusdam privationibus esse regressum abia-
 re non esse; ex altera, non posse assignari certum
 genus earum, à quibus fit aut non fit reditus. cum in
 utroque ordine sint aliqua, quarum forme sunt per
 modum actus, alie per modum habitus & potentie,
 nonnulla ingenta, alie extrinsecus advenientes, ut
 ex dictis perspicuum est: hanc rationem ex parte
 cause reddiderunt. Quando posita privatione non
 tolluntur cause sufficientes ad productionem forme,
 possibilis est naturaliter regressus ad eandem specie
 primam; quando vero quomodocumque tolluntur,
 non est possibilis. Ostendere autem, quibus cum pri-
 vationibus causa remaneant aut auferantur: lon-
 gissimum est, & singularum eget commemoratione.
 siquidem nullum commune principium hactenus
 inventum est, quod omnia comprehendat. Hac
 Connimbricenses, quos vide.

REGULA XIV.

*Ab extremo ad extremum non fit transitus
 nisi per media.*

SIVE:

*Transientem ab extremo ad extremum
 oportet transire per omnia media.*

I. Pertinet hæc Regula ad contraria, quia per
 extrema contraria intelliguntur, ut clarum esse
 ex X. Met. cap. X. ex quo Regula ista desumpta
 est. Quò pertinet, quod Galenus l. de facult. nat.

lib. 1. cap. 1. §. 1. ubi dicitur: *transire per omnia media.*

ere potest
 eir. & id in
 ur gram.
 is sanguis
 Testatur
 it: At pla-
 mutatio-
 si ex mor-
 iā regressi-
 gignatur,
 vinum,
 dum S. V.
 quam. aer
 pondet.
 in aërem
 cum et-
 iā proxi-

m. c. X.
 ationem
 eā, quod
 regressus,
 tur, qui-
 t coma-
 quibus

utuntur
 ensium.
 te vide-
 ant;